

Halk Sağlığı Hizmetleri ve Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM)

Uz. Dr. Özgür ERDEM

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
Toplum Sağlığı Hizmetleri Daire Başkanlığı

(10 Mart 2015/ ŞANLIURFA)

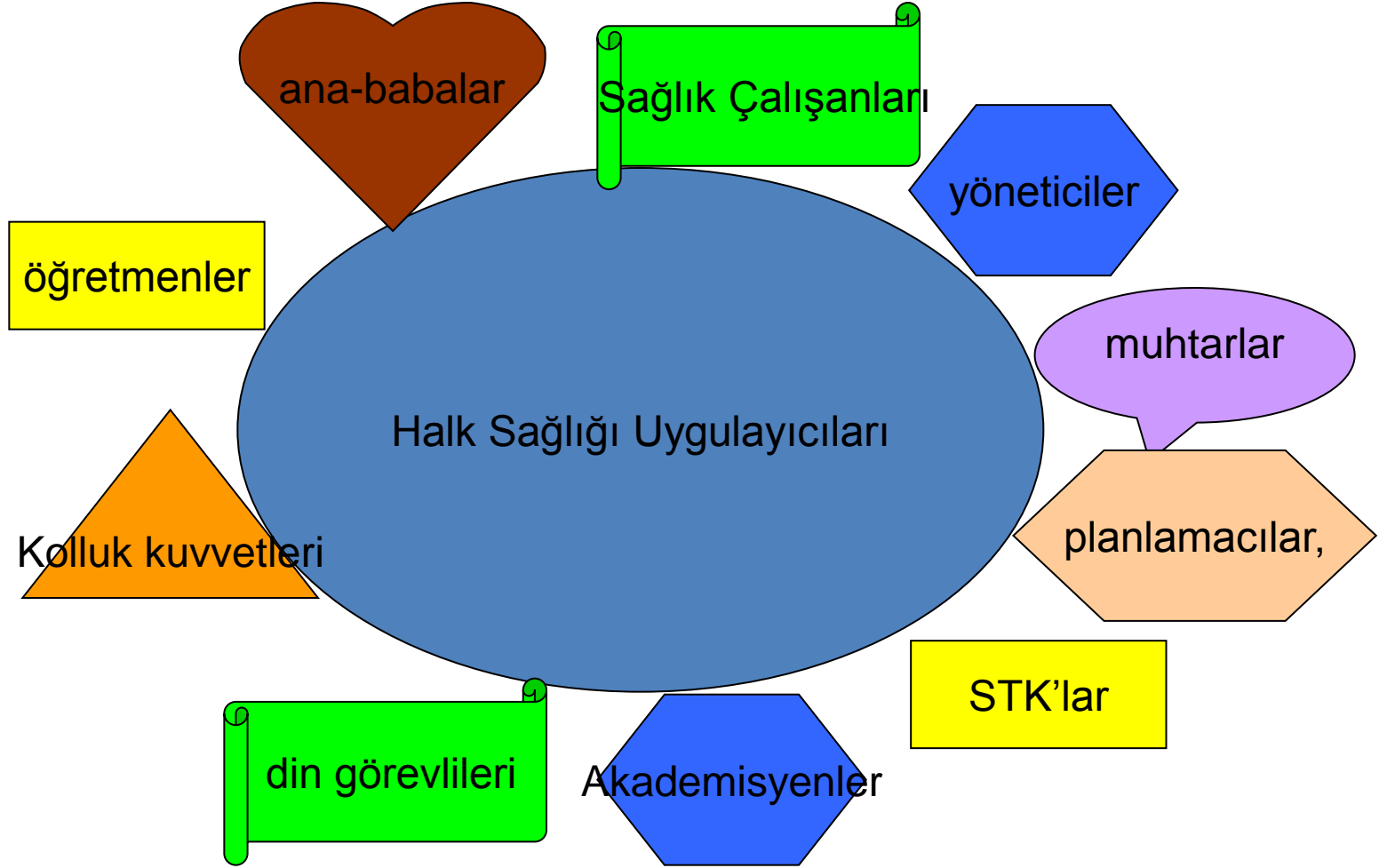
Sunu Planı

- Halk sağlığı tanımı
- Halk sağlığı temel ilkeleri
- Halk sağlığı hizmet alanları
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ve hizmetleri
- TSM tanımı
- TSM'nin organizasyonu ve görev alanları
- TSM ve mevsimlik tarım işçileri

Halk Sağlığı Tanımı

- Halk Sağlığı, organize edilmiş toplum çalışmaları sonunda
- evre sağlığı koşullarının düzeltilmesi,
 - Bireylere sağlık bilgisi verilmesi ve sağlıklı yaşam davranışları kazandırılması,
 - Bulaşıcı hastalıkların kontrolü ve nlenmesi,
 - Hastalıkların erken tanı ve koruyucu tedavisini sağlayacak sağlık organizasyonun sağlanması,
 - Bireylerin sağlığının geliştirilmesi neticesinde hastalıklardan korunmayı, yaşam sresinin uzatılmasını, beden ve ruh sağlığı ile çalışma gücünün arttırılmasını sağlayan bir bilim ve sanattır.

Halk sağlığında ilkeler

1. Sağlık bir insan hakkıdır.

- Herkes, ihtiyacı olduğunda ve ihtiyacı olduğu kadar sağlık hizmeti alma hakkına sahiptir.
- Herkes, sağlık hizmetlerine erişebilme açısından eşit şansa ve imkana sahip olmalıdır.
- Bu ilke, T.C. Anayasası'nda, D.S.Ö. Anayasası'nda ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nde yer almaktadır.
- Herkes sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir.

Halk sağlığında ilkeler

2. Koruma tedaviden üstündür.

- Sağlık hizmetlerinin ve devletin temel sorumluluğu kişilerin hasta olmamalarını sağlamaktır.
- O nedenle, hükümetlerin ve sağlık çalışanlarının temel sorumluluğu kişileri hastalıklardan korumaktır.

Halk sağlığında ilkeler

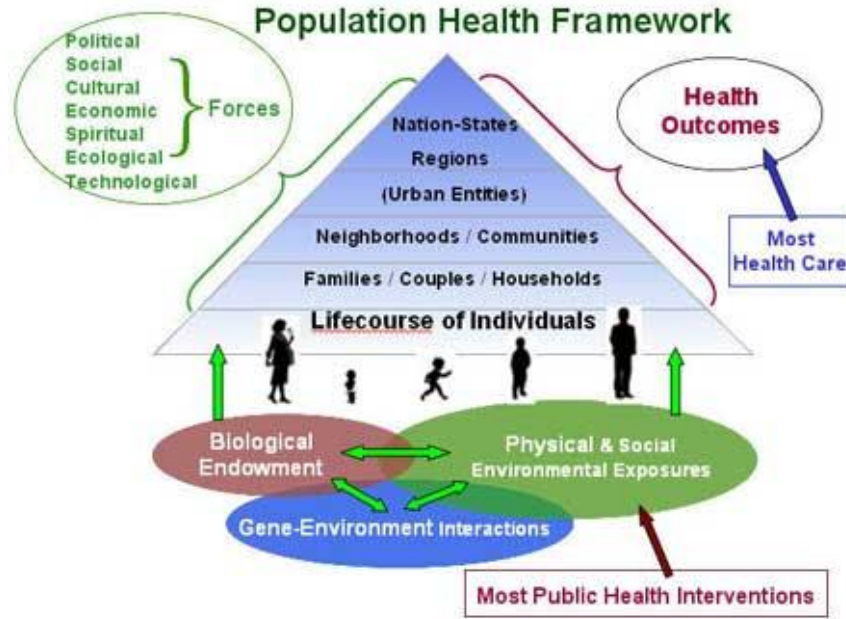
3. Kişi çevresiyle bir bütündür.

- İnsanlar fiziksel, biyolojik ve sosyal bir çevre içinde yaşarlar.
- Çevrelerindeki faktörlerden etkilenirler ve çevrelerini etkilerler.
- Kişileri hastalıklardan korurken ve hastaları tedavi ederken bu faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerekir.
- Çevredeki olumsuz faktörler düzeltilmeden hastalıkların kontrol edilmeleri mümkün olamaz.

Halk sağlığında ilkeler

4. Hastalıkların nedenleri sosyal, biyolojik ve fizik nedenlerdir.

- Biyolojik: mikroplar, parazitler...
- Fiziksel: sıcak, soğuk, radyasyon...
- Sosyal/kültürel: yanlış inanışlar, eğitimsizlik, fakirlik....
- Kişilerin, eğitimleri, gelir düzeyleri, yanlış inanışları ve sosyal statüleri, onların hastalanmaları, sağlık hizmetlerinden yararlanmaları, hastalıklardan korunmaları, tedaviyi uygulamalarını etkiler.
- Hastalıklarla mücadelede, yalnızca tıbbi müdahaleler yetersiz kalır.
- Sosyal kalkınma önlemleri de halkın sağlık düzeyinin yükseltilmesine katkı sağlar.

Halk sağlığında ilkeler

5. Sağlık hizmetleri kişilerin en yakınlarına kadar götürülmelidir.

- Koruyucu ve tedavi edici hizmetler bir arada sunulmalıdır.
- Hastalar, nce I. basamak sağlık kuruluşlarına başvurmalı, burada bakım göremeyecek olanlar II. sağlık kuruluşlarına sevk edilmelidirler.

Halk sağlığında ilkeler

6. Kişinin hastalığı aynı zamanda ailenin sorunudur.

- Bir ailedeki hasta, o ailenin düzenini ve ekonomik durumunu bozduğu gibi diğer aile bireyleri üzerinde ruhsal ve bedensel sorunlara neden olabilir.

Halk sağlığında ilkeler

7. Kişilerin sağlığı ve hastalığı aynı zamanda toplumun sorunudur.

- Kişilerin hastalıkları toplumun diğer bireylerine yayılıp salgınlara yol açabilir,
- Hasta kişiler işgücünde azalmaya ve sağlık harcamalarında artışa neden olarak toplumun genelini etkileyebilir,
- Toplum üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmezse hastalıklar kontrol altına alınamaz ve yok edilemezler.

Halk sağlığında ilkeler

8. Sağlık hizmeti bir ekip hizmetidir.

- GÜNÜMÜZDE tıp ve sağlık bilimleri o kadar gelişmiş ve genişlemiştir ki, yalnızca hekim ya da başka bir sağlık elemanı sağlık hizmetlerini vermeye yetmeyebilir.
- Meslek dağılımı geniş olan sağlık çalışanlarının birlikte ve eşgüdüm içinde çalışmalarını şarttır.
- Sağlık hizmetinin her kademesinde çok sayıda kişi ve uzmanın rolü ve katkısı vardır.

Halk sağlığında ilkeler

9. Sağlık hizmetleri multi-sektöryeldir.

- Sağlık Bakanlığı yanı sıra, **eğitim, tarım, ulaştırma, mahalli idareler, diyanet işleri, maliye, turizm** gibi bir çok sektörün halk sağlığının geliştirilmesinde rolleri ve sorumlulukları vardır.

Halk sağlığında ilkeler

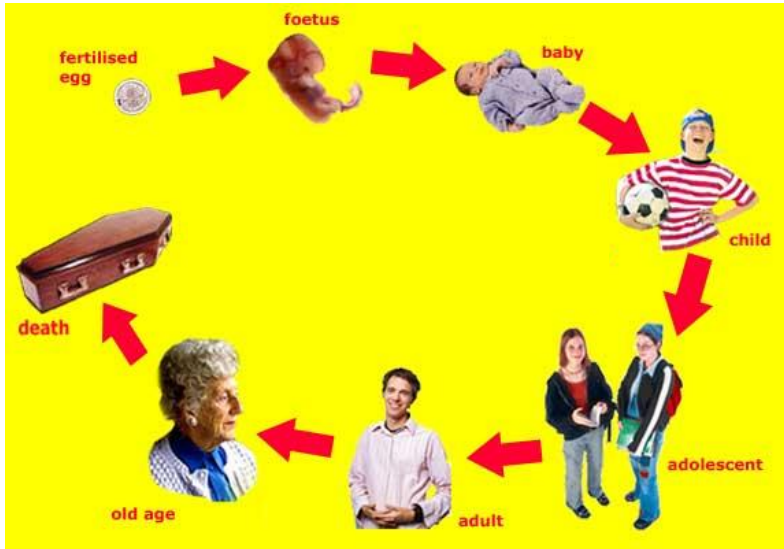
10. Herkes kendi sağlığından sorumludur.

- Öncelikle her birey kendi sağlığından sorumludur.
- Bireyler kendi sorumluluklarını yerine getiremediğinde toplumun bütününü de etkileme potansiyeline sahiptir.

Halk sağlığında ilkeler

11. Yaşam, doğum öncesinden ölüme kadar bir bütündür.

- Bebeklik ve çocukluk döneminde karşılaşılan bazı faktörler ve hastalıklar, yaşamın daha sonraki dönemlerinde sağlık sorunlarına zemin hazırlayabilirler.
- O nedenle, sağlık açısından insan yaşamını kesitsel olarak (bugün için) değil bir bütün olarak düşünmek gereklidir.

Halk sağlığında ilkeler

12. En çok görülen, sakat bırakan ve öldüren hastalık önemli hastalıktır.

- Sağlık hizmetleri planlanırken, topluma en çok zarar veren sorunlar öncelikli olarak dikkate alınmalıdır.

Halk sağlığında ilkeler

13. Halkın sağlık hizmetlerine katılımı esastır.

- Halkın kültürüne ve beklentilerine uygun olmayan hizmetler halk tarafından kullanılmazlar.
- O nedenle, planlama aşamasından başlayarak hizmetleri kullanacak olan halkın görüşlerinin alınması ve toplumun sağlık hizmetlerine fikren katılımı esas olmalıdır.
- Böylece, toplum hizmetlerin planlanmasına ve işletilmesine katkıda bulunmuş olur.
- Kararlara katılan kişiler, bu kararların uygulanması için daha fazla çaba gösterirler.

Halk sağlığında ilkeler

14. Sađlık dűzeyi ile ekonomik kalkınma arasında iki yűnlű iliřki vardır.

- Kalkınmıřlık toplumun sađlık dűzeyinin yűkselmesine yol açacađı gibi, sađlıklı bir toplum da kalkınmaya olumlu etki yapar. Bir űlkenin sađlıklı oluřu űnce halkının sađlıklı oluřuna bađlıdır.

Halk sağlığında ilkeler

15. Sağlık evrenseldir.

- Ulusların sağlık sorunları farklı olabilir.
- Sağlık, dñnya üzerinde yaşayan herkesi ilgilendiren ortak bir konudur, o nedenle ÷lkeler arası işbirliği kaçınlmazdır.

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ Sağlık Yönetimi

- Toplum istem ve gereksinimlerinin belirlenmesi, toplumu tanıma, niteliksel ve niceliksel verileri toplama, analiz etme
- Saptanan sorunları önceliklerine göre sıralama
- Hedefler belirleme (uygun tanımlanmış, ölçülebilir, ulaşılabilir)
- Uygun müdahale yöntemlerini belirleme, planlama,
- Uygulama için örgütlenme, ekip kurma ve koordinasyonu
- Yasa ve yönetmeliklerin hazırlanmasına katkı sunma ve uygulama
- Uygulama ve tekrar değerlendirme, denetim

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Epidemiyoloji ve araştırma
 - Toplumun sağlık sorunlarını saptama,
 - Uygun yöntemleri belirleme,
 - Hastalık etkenlerini belirleme,
 - Yapılan müdahalenin etkinliğini gösterme,
 - Salgınlarda kaynağı saptama,
 - Laboratuvar metotlarının güvenilirliğini belirleme,
 - Hastalık örüntülerini anlama amaçlarıyla araştırmalar yapmak.

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Sağlık ekonomisi
 - Dar olan kaynakların en uygun yöntemle tasnifini sağlamak
 - Sağlık harcamalarının durumunu saptama, finans ile hizmetin en uygun şekilde buluşturulmasına ilişkin politikalar geliştirme
 - Maliyet analizleri yapma
 - Ödeme modellerini belirleme

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Sağlık eğitimi
 - Toplumdaki öncelikli sağlık sorunlarına ilişkin en uygun yöntemlerle sağlık eğitimleri planlama ve uygulama
 - Sağlığı geliştirme çalışmalarını sürdürme

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ Çevre Sağlığı

- Hava, toprak, su kirliliğini, kirletici kaynaklarını, kirlenme miktarlarını saptama
- Saptanan bu kirleticilere karşı gerekli önlemleri alma
- Toplumda çevre sağlığı bilinci oluşturma
- Konutlarda hijyen kurallarına yönelik uygulamalar yapma

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

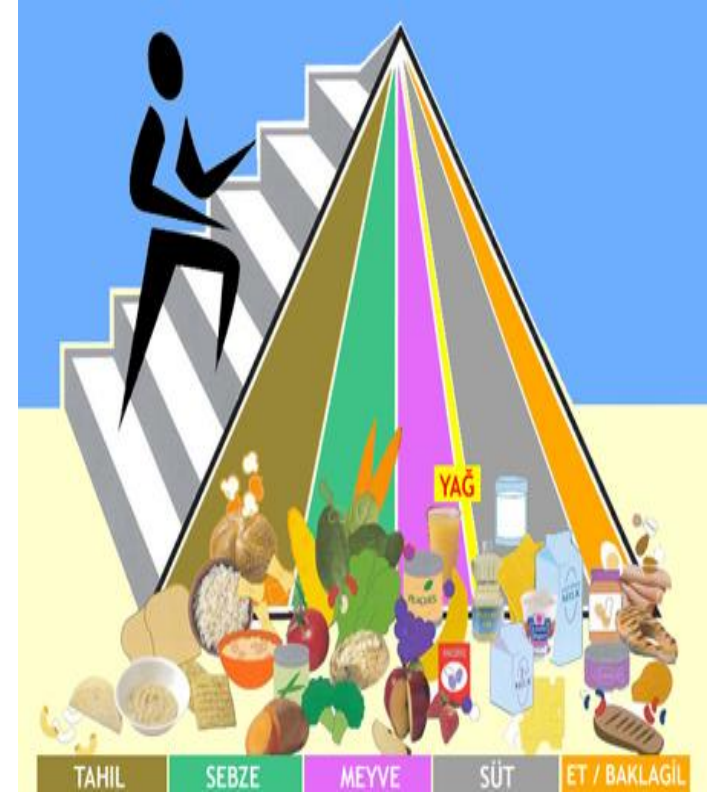
- Halk Sağlığı Laboratuvarı
 - Toplum sağlığı için öncelikli sağlık sorunlarının saptanmasına ilişkin laboratuvar olanaklarını sağlama, laboratuvarları yönetme ve sonuçları değerlendirme

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ Sağlıklı Beslenme

- Toplumda beslenme açısından risk altındaki bebek, gebe, kadın, yaşı, işçi gibi grupların beslenme durumlarını saptama, beslenmenin iyileştirilmesi çalışmalarını planlama ve uygulama
- Gıda ham maddesinden tüketim alanına kadar gıda güvenliği konusunda eğitim, müdahale, düzenleme çalışmalarını yapma

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Bulaşıcı Hastalıkların kontrolü, salgın ve bağışıklama
 - Bulaşıcı hastalıkların izlenmesi (sürveyans sistemleri)
 - Eldeki kayıtlara göre bulaşıcı hastalıkların boyutlarını, nedenlerini, dağılımlarını değerlendirme
 - Bulaşıcı hastalık kontrol programları hazırlama
 - Bulaşıcı hastalığa yönelik müdahalelerde bulunma
 - Salgın durumunu erken dönemde fark etme, yayılmasını engelleme ve salgını kontrol etme
 - Bağışıklama hizmetlerini planlama ve yönetme

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ Afetler/Olağan Dışı Durumlar

- Afetleri tanımlama, afet öncesi dönemde hazırlık yapma
- Afet sırasında hızlı sağlık değerlendirmesi yapma, yardımları organize etme, riskli grupları belirleyip onlara destek olma
- Geçici yerleşim yerlerini organize etme, sanitasyon, su sağlama, çevresel önlemleri uygulama
- Afetlerde ruh sağlığı, beslenme, bulaşıcı hastalık kontrolü gibi hizmetleri planlama ve uygulama
- Afetlerde sürveyans çalışmalarını yönetme

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ Kadın ve Üreme Sağlığı

- Üreme hakları, toplumsal cinsiyeti, kadına yönelik şiddet konularında duyarlılık oluşturma
- Ana Sağlığı ve aile planlaması konularında mevzuat geliştirme, uygulamaların yürütme, sağlık eğitimi ve hizmet içi eğitim işleri
- Kadının yaşadığı dönemlere ilişkin sağlık sorunlarını ortaya koyma ve uygun sağlığı geliştirici eylemler gerçekleştirme
- Cinsel yolla bulaşan hastalıkları engelleme
- Üreme sistemi kanserlerinden korunma
- Güvenli annelik, ergen sağlığı konularında çalışmalar yapmak
- Aşırı doğurganlığın ve yüksek riskli gebeliklerin engellenmesi

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

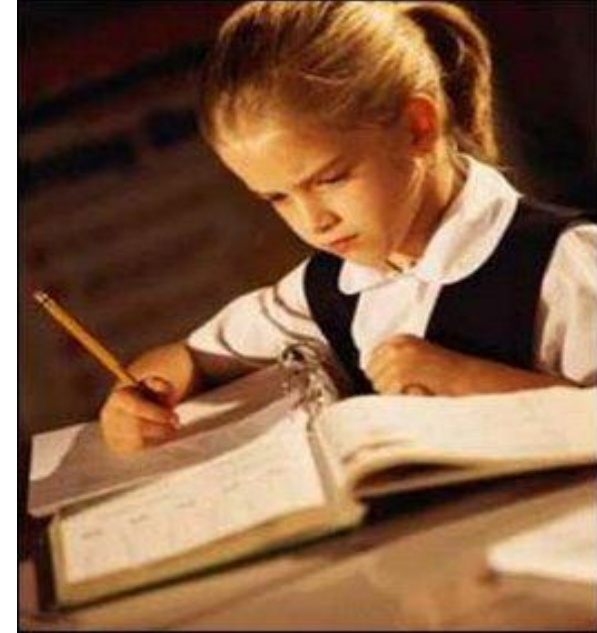
- **Bebek, Çocuk ve Ergen Sağlığı**
 - Toplumda çocuğa verilen değer, bebek ve çocuk sağlığı göstergeleri, mortalite ve morbidite nedenlerini saptama
 - Çocukların büyüme gelişmelerinin izlenmesi, bağışıklama, beslenme, sık görülen hastalıklardan korunma, kazaların engellenmesi konularında uygulama ve planlama işleri

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ Okul Sağlığı

- Okul sağlık ekibini oluşturma
- Okul sağlığını tehdit eden etkenleri, önemli hastalıkları, beslenme sorunlarını, çocuğa yönelik şiddet ve ihmal sorunlarını ortaya koyma
- Ergenlik dönemine ilişkin eğitimleri planlayıp, uygulama
- Okul evre sağlığı hizmetlerini planlayıp uygulamaya koyma

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

■ İş Sağlığı

- İş sağlığı konusunda durum saptama, yasal mevzuatın durumunu belirleme ve gerekli düzenlemeler konusunda liderlik yapma
- İşyerinde risk analizleri, işyerinde tehlike kaynaklarının saptanması
- İşyerinde koruyucu hekimlik (işe giriş muayeneleri, periyodik muayeneler, işyeri ortamının değerlendirilmesi gibi) hizmetlerini örgütleme, planlama, uygulama, öneriler geliştirme

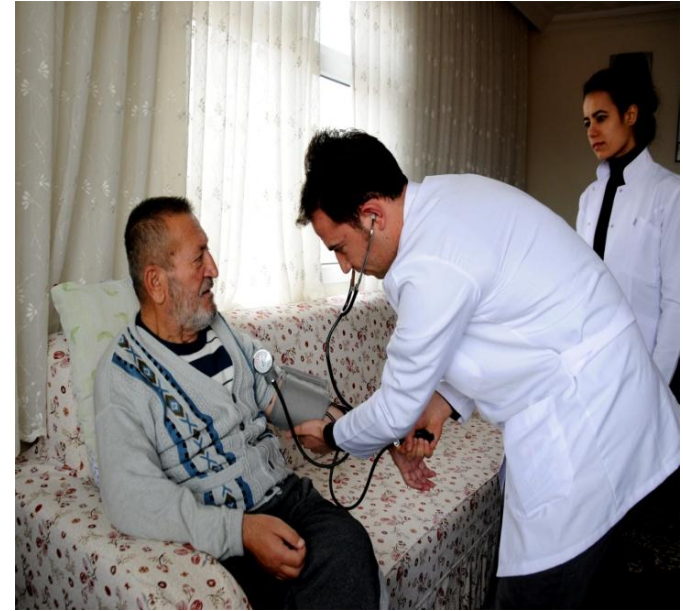
Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Kronik Hastalıklar ve engellilik
 - Kronik hastalıkların toplumdaki durumunu saptama, risk altındaki grupları belirleme, kronik hastalıklarla ilgili toplumun bilgi, tutum ve davranışlarını saptama, nedensel araştırmalar planlama
 - Kronik hastalıklar konusunda hizmet içi eğitim, halk eğitimi
 - Birincil/ikincil/üçüncül korunma

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Yaşlı sağlığı
 - Yaşlı sağlığına ilişkin durum saptama, aktif yaşlanma stratejilerini uygulama, yaşlılara yönelik danışmanlık hizmetlerini örgütleme, yönetme, toplumda yaşlılara yönelik duyarlılığı geliştirme, yaşlı sağlığı hizmetlerinde liderlik yapma

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

- Ağız diş sağlığı
 - Toplumun ağız diş sağlığı konusunda durumunu saptama, eğitimler planlama, m¼dahaleler planlama ve uygulama

Halk Sağlığı Hizmet Alanları

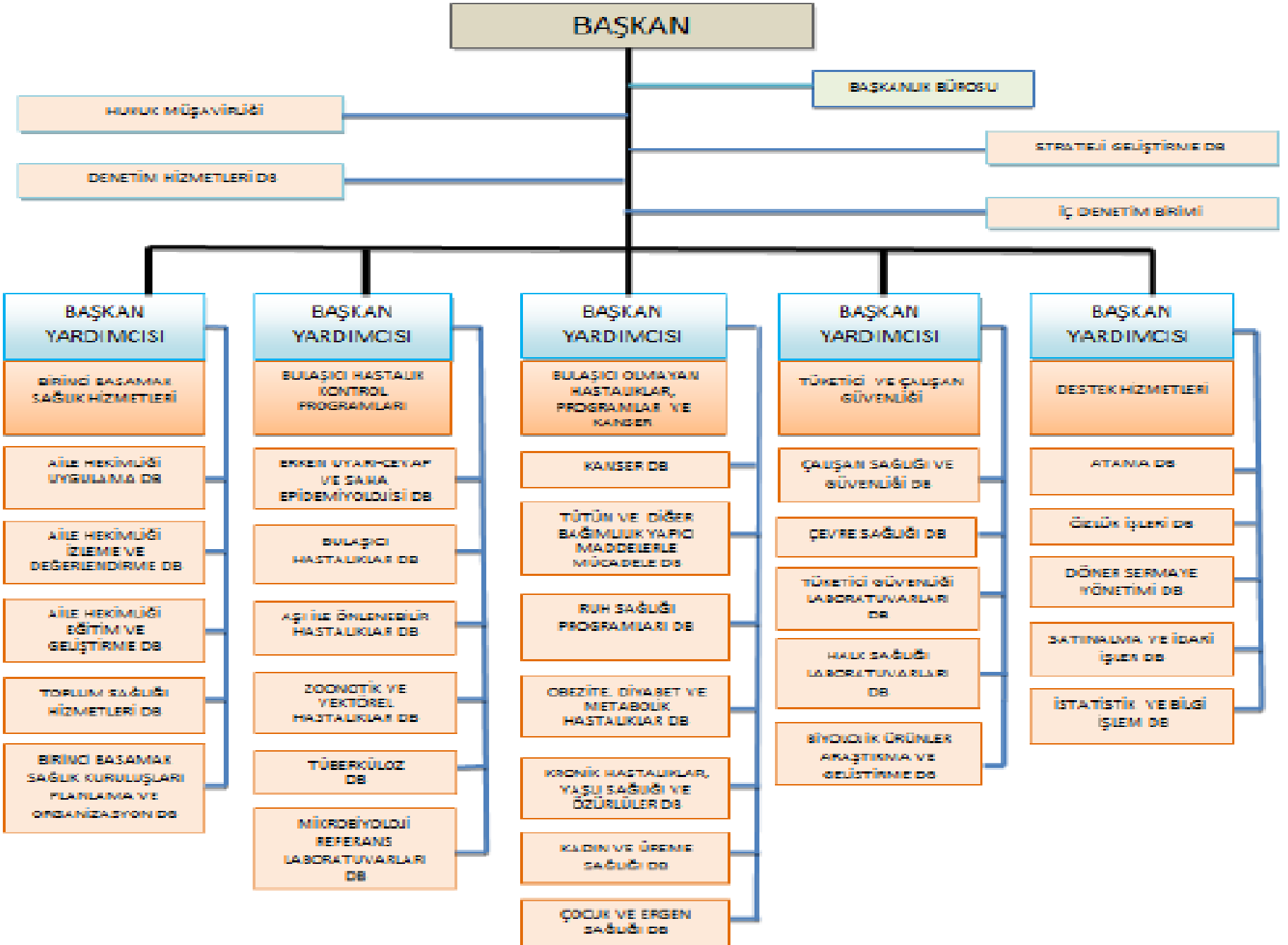
- Tütün ve bağımlılık yapıcı maddelerle mücadele
 - Madde bağımlılığının engellenmesi ve azaltılmasına yönelik eğitimler yapma, müdahaleler planlama ve uygulama

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

- 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 19 Mart 2012 tarihinde Bakanlık politika ve hedeflerine uygun olarak, temel sağlık hizmetlerini yürütmekle görevli, Bakanlığa bağlı Kurum olarak kurulmuştur,
- Bireylere sunulan hizmetler aile hekimleri aracılığı ile aile sağlığı merkezlerinde ve toplumun bütününe sunulan hizmetlerin toplum sağlığı merkezlerince verilmesi planlanmıştır

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU TEŞKİLAT ŞEMASI

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

- Halk sağlığını korumak ve geliştirmek, sağlık için risk oluşturan faktörlerle mücadele etmek
- Birinci basamak sağlık hizmetlerini yürütmek, bu hususta gerekli düzenlemeleri yapmak
- Bulaşıcı, bulaşıcı olmayan, kronik hastalıklar ve kanser ile anne, çocuk, ergen, yaşlı ve engelli gibi risk gruplarıyla ilgili izleme, sürveyans, inceleme, araştırma, bağışıklama ve kontrol çalışmaları yapmak

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

- Yaşam kalitesini yükseltecek alışkanlıkları kazandırarak toplumdaki tüm bireylerin sağlığını geliştirmek;
- hatalı beslenme alışkanlıkları, obezite, sigara ve benzeri zararlı maddelerin yol açtığı sağlık riskleri ve tehditleri ile mücadele etmek,
- bu hususları izlemek, araştırmak, veri toplanmasını sağlamak ve değerlendirmek

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

- Birey, toplum ve çevre sağlığını etkileyen ve genel sağlığı ilgilendiren her tür etkeni incelemek, teşhis etmek, değerlendirmek ve kontrol etmek üzere gerekli laboratuvar hizmetlerinin organizasyonunu sağlamak ve ulusal referans laboratuvarı kurmak ve işletmek, içme suları, biyosidal ürünler gibi görev alanına giren konularda tüketici güvenliği ile ilgili tedbirleri almak ve buna yönelik her türlü iş ve işlemleri tesis etmek

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

- Sağlık tehditlerine yönelik erken uyarı ve cevap geliştirilmesi amacıyla gerekli organizasyonu sağlamak,
- halk sağlığını tehdit eden konularda gereken tüm tedbirleri almak ve gerektiğinde müeyyide uygulamak
- Biyolojik ürünler ve test materyali ile benzeri ürünlerle ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak, bu ürünleri temin etmek veya edilmesini sağlamak, üretirmek ve gerektiğinde üretmek

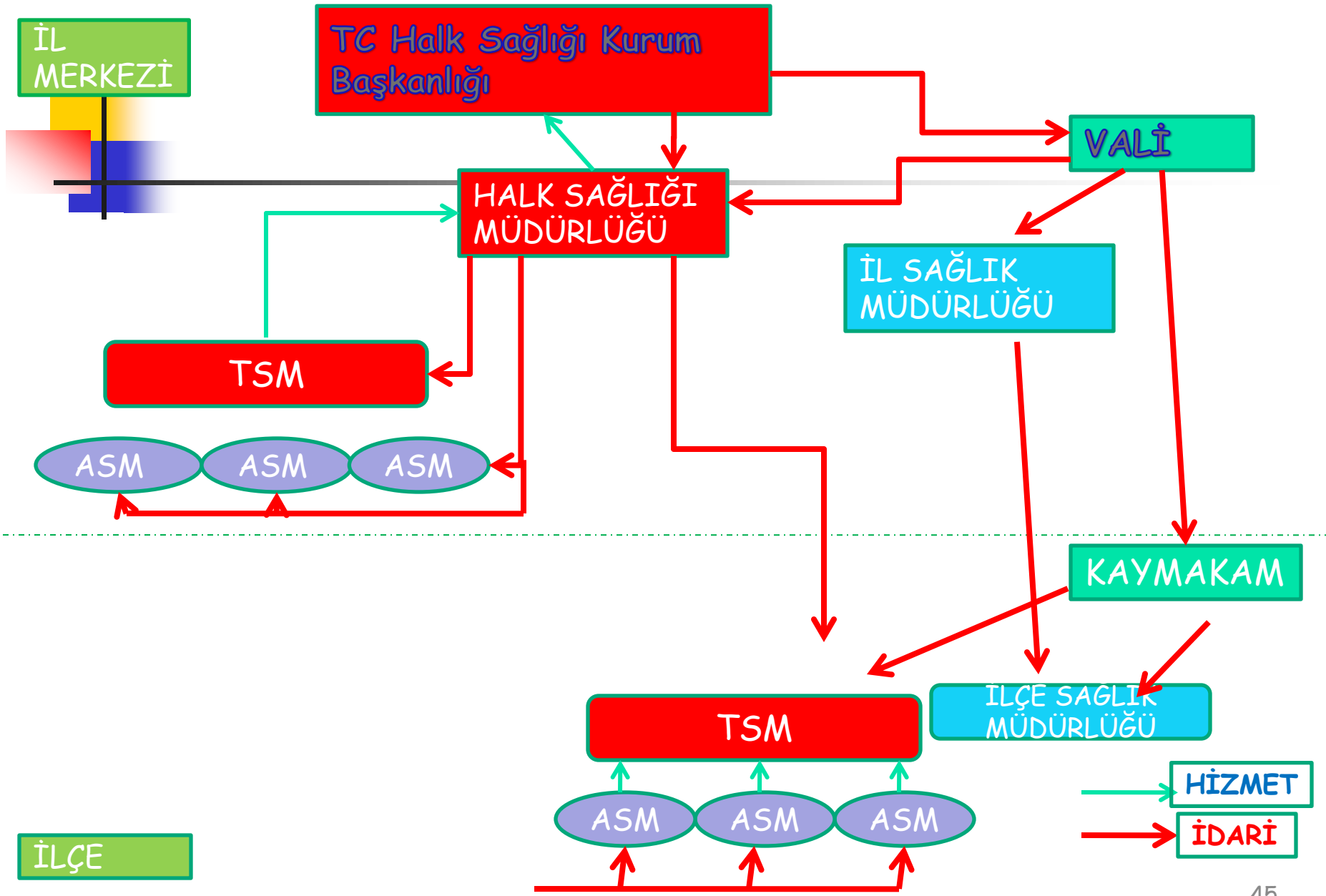
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

- Görev ve sorumluluk alanıyla ilgili olarak hizmet standardizasyonunu sağlamak, meslek personelinin yetişmesi için ilgili kurumlarla işbirliğiyle eğitim programları hazırlamak, eğitim ve yayın faaliyetinde bulunmak
- Görev alanı ile ilgili konularda ulusal veya uluslararası, kamu veya özel kurum ve kuruluşlarla bilimsel ve teknik işbirliği yapmak

Toplum Sağlığı Merkezi

- Bölgesinde yaşayan toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek maksadıyla sağlıkla ilgili risk ve sorunları belirleyen, bunlarla ilgili düzeltici ve önleyici faaliyetleri gerçekleştiren; birinci basamak koruyucu, iyileştirici ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini koordine eden ve bu hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde sunulmasını izleyen, değerlendiren, denetleyen ve destekleyen; bölgesinde bulunan sağlık kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlayan sağlık kuruluşudur

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU TAŞRA TEŞKİLATI HİZMET BİRİMLERİNİN GÖREVLERİ, ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI İLE KADRO STANDARTLARI HAKKINDA YÖNERGE

C - TOPLUM SAĞLIĞI MERKEZİ

■ TÜİK verilerine göre nüfusu;

750.001 ile daha büyük ilçeler

500.001 ile 750.000 arasında olan ilçeler

350.001 ile 500.000 arasında olan ilçeler

275.001 ile 350.000 arasında olan ilçeler

200.001 ile 275.000 arasında olan ilçeler

150.001 ile 200.000 arasında olan ilçeler

100.001 ile 150.000 arasında olan ilçeler

75.001 ile 100.000 arasında olan ilçeler

50.001 ile 75.000 arasında olan ilçeler

25.001 ile 50.000 arasında olan ilçeler

15.001 ile 25.000 arasında olan ilçeler

5.001 ile 15.000 arasında olan ilçeler

5.000 ile daha küçük olan ilçeler

T1 Grubu,

T2 Grubu,

T3 Grubu,

T4 Grubu,

T5 Grubu,

T6 Grubu,

T7 Grubu,

T8 Grubu,

T9 Grubu,

T10 Grubu,

T11 Grubu,

T12 Grubu,

T13 Grubu olarak adlandırılmıştır.

Toplum Sağlığı Merkezi

- 05.02.2015 tarih ve 29258 sayılı resmi gazetede Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe girdi,
- AÇS-AP , VSD gibi bağlı birimler TSM bünyesine alınmış oldu,
- TSM sorumlu hekimi yerine TSM Başkanı ifadesi kullanıldı,
- TSM'lerin kimlik kazanması ve gelişimine yönelik adımlar atıldı,
- MTİ ilk kez yönetmelikte yer aldı,.....

TEŞEKKÜRLER